

NSW-landgoed De Dannenkamp jaarverslag 2012

natuuraanleg 17 augustus 2009 – 28 augustus 2012

Ben Tilanus, Hoge Hexel, 20 september 2012

Het landgoed De Dannenkamp is op 8 november 2004 onder de Natuurschoonwet gerangschikt. Het bestond uit 3 HA bos, 1 HA grasland (aan de Derde Lageveldsweg) en 3 HA maïsland (aan de Haarboersweg). Vijf jaar ben ik bezig geweest om 50 % subsidie te krijgen voor natuurontwikkeling van 1 HA grasland en 2 HA maïsland (resteert een schapenwei van 1 HA aan de Bekkenhaarsweg). Op 17 augustus 2009 kon de aanleg starten en brak mijn vrouw haar pols omdat zij door mij in mijn euforie uit de golfkar geslingerd werd. Op 28 augustus 2012 is de aanleg voltooid met het graven van een laatste poel op de plaats waar bijna een jaar lang een zanddepot gelegen had.

Na de aanleg begon meteen de natuurontwikkeling en het natuurbeheer, voornamelijk bestaande uit het trekken van tienduizenden boompjes – diverse soorten wilg, berk, els, larix, grove den. Begrazen met natuurschapen (Romanovs) hielp niet: de schapen knabbelde de blaadjes van de stammetjes af, die vervolgens weer uitliepen. Positief was de aanplant van gagel, kruipwilg, kattestaart, wateraardbei en een injectie met zaad van klokjesgentiaan en parnassia.

Vraag aan Corrie Abbink: Kom je nog eens inventariseren? Of vind je de natuur dermate vervalst dat inventariseren geen zin heeft?

Vraag aan allen, i.h.b. aan Renée Bekker, die ontgronde zandgronden bestudeerde en veel fosfaatrijke, met pitrus begroeide natuurgebieden vond (“Mislukte natuur” kopte de NRC van 28 maart 2009): wat te doen met de opslag van wilg, berk, etc. op het kale, vochtige, ontgronde terrein? Als op een terrein, dat is aangelegd als nat schraalland (al heeft de rechtbank te Zwolle op 23 juni 2011 mijn eis in deze afgewezen), na vijf jaar een wilgen-berkenbos staat, dan zou ik dat mislukte natuur willen noemen. Van begrazen gaat de opslag niet dood, maar ontstaan groeiende stoelen. Boompjes trekken doe ik nu dagelijks een uur. Maar als het 100.000 boompjes per HA per jaar worden, vrees ik, dat ik het niet bij kan benen. Bespuiten met Roundup is ook zo wat...

Perceel Derde Lageveldsweg (“Heideven”, “Leemkuilen”)

Dit perceel was al in oktober 2009 klaar. Er is een ‘heideven’ en een ‘leemkuil’ aangelegd, beide bestaande uit een leemlaag van 25 cm en daarover een zandlaag van 10 cm. (Het grondwater zit daar vier meter diep, want weggepompt door het pompstation van Vitens op het Hoge Hexel. In mijn jeugd kwam hier kwelwater boven en was er moeras met klokjesgentiaan en veenbes. Mijn missie was die gentiaan daar terug te krijgen.) Onbedoeld heb ik daar een interessant biotoop aangelegd, want er bloeien momenteel honderden gentianen en tientallen parnassia’s. De leemkuil staat meestal droog. Het heideven heeft flauw glooiende oevers met hellingen van 1 : 8 tot 1 : 40 en is in het midden twee meter diep. Het water is helder. Een alfabetisch overzicht per soort:

Breedbladige wespenorchis: 1 ex. (gezaaid?)

Brem: komt spontaan her en der op.

Duizendguldenkruid (zaad uit Goeree): vorig jaar honderden exx., dit jaar nog slechts 1 ex.

Heide: Struikheidemaaisel is in november 2009 per meststrooier verspreid. Komt nu langzamerhand op en bloeit al aardig. Dophei zaaien had geen succes.
Honingklaver: een paar exemplaren hebben zich flink uitgezaaid.
Klein hoefblad: talrijk, maar groeit niet hard.
Klokjesgentiaan (zaad van Faaijersheide): vorig jaar honderden exx., dit jaar nog meer.
Lisdodde: breidt zich sterk uit. Er ontstaat een kraag om het heideven. In juli een stuk afgemaaid, maar dat kwam verdubbeld terug.
Lupine: 1 ex. heeft zich flink uitgezaaid.
Morgenster: 2 exx.
Parnassia (zaad uit Goeree): vorig jaar enkele exx., dit jaar tientallen.
Riet: groeit er wel, maar niet bedreigend.

Perceel Haarboersweg (“Plas-drasgebied”, “Yang en Yin”)

Dit perceel is in mei 2011 voorlopig klaar gekomen. Het hele perceel was ontgrond en er waren vier plassen gegraven, genaamd “Yang”, “Yin” (ieder met een eilandje erin), “Fu” en “Ka”. Toen waren er al een oeverwaluwenkunstwand met 108 gaten en een vleermuizenkelder van 27 x 2.10 x 1.20 m gebouwd.

In de oeverwaluwenwand nestelden direct in juni 2011 al 15 paar oeverwaluwen. In 2012 25 paar. Nog op 14 september 2012 zag ik oeverwaluwen in de wand duiken, soms meer dan twee in één gat. Blijkbaar wilden de jongen het ouderlijk huis nog niet verlaten.

In de vleermuizenkelder bleken, bij inspectie in januari 2012, nog geen vleermuizen te zitten. Wel werd de vleermuizenkelder door de experts goedgekeurd. Ik zal wellicht een paar jaar op de vleermuizen moeten wachten. De minimumtemperatuur was zelfs na de 23 graden vorst in februari 2012 ruim 7 graden.

In de zomer van 2011 bleek, dat het gebied niet plas-dras was, maar eerder plas-droog genoemd moest worden. Het grondwater stond in de zomer een meter onder het maaiveld. Onder het motto: “Als het grondwater niet bij mij komt, kom ik bij het grondwater”, is er in november (droge tijd) een ‘correctie’ uitgevoerd, waarbij nog eens 2000 m3 zand afgegraven is. Dit heeft gedurende het broedseizoen 2012 in depot gelegen. Op 28 augustus 2012 was het depot verwijderd en de laatste poel gegraven en dus het natuuraanlegproject voltooid.

De 'correctie' is op de luchtfoto op de vorige bladzijde ingetekend. De vier bestaande plassen, 'Yang', 'Yin', 'Fu' en 'Ka', zijn verbonden door een omschrijvende 'schaatsbaan' op het gemiddelde 'zomerpeil'. (Deze schaatsbaan heeft afgelopen winter al gefunctioneerd, al woei er al gauw zand op het ijs vanaf de kale vlakte.) Het gehele middengebied binnen de schaatsbaan is afgegraven tot het gemiddelde 'winterpeil', gesteld op zomerpeil + 50 cm. Er zijn, naast de vier bestaande plassen die bedoeld zijn om nooit droog te vallen, nog vier poelen gegraven, die in droge zomers kunnen droogvallen: 'Eenoogje' op zomerpeil – 10 cm, 'Tweeogje' op zomerpeil – 20 cm, 'Drieogje' op zomerpeil – 30 cm en 'Vierogje' op zomerpeil – 40 cm. Verder zijn er een tiental slenken gegraven. Daarmee bedoel ik ondiepe kuilen in het maaiveld. De grote slenk tussen 'Yang' en 'Yin' is 25 cm diep onder het maaiveld (winterpeil), dus tevens 25 cm boven het zomerpeil, ingetekend als 'slenk (25)'; kleinere slenken zijn bijvoorbeeld 10 cm onder het maaiveld, ingetekend als 'sl (10)'.

Een bult ('horst') ter hoogte van het oorspronkelijke maaiveld, dus nog met teeltlaag vóór de ontgronding, waarop drie berken staan, is ingetekend met de letter 'H'. Andere horsten waren niet van node, want de hele rand buiten de schaatsbaan is wel ontgrond, maar niet verder afgegraven, dus hoog en droog. Bovendien loopt het hele perceel tussen Haarboersweg en Bekkenhaarsweg bijna een meter af.

De 27 'Waco's' van de vleermuizenkelder zijn ingegraven tot op het 'zomerpeil', oplopend naar achteren tot zomerpeil + 70 cm. Volgens berekening komt er dus 's winters vooraan 50 cm water te staan en dat klopte mooi bij de inspectie in januari: het water kwam net tot de rand van onze laarzen.

De oeverzwaluwkunstwand is fraai te bekijken vanaf het bankje aan de Haarboersweg en vanaf het bankje halverwege het opengestelde pad. Er zijn nog twee namaaktelefoonpalen van larixen opgesteld met vijf namaaktelefoondraden ertussen, ingetekend als 'TP'. Bedoeld voor de oever- en boerenzwaluwen om op te gaan zitten vóór hun grote trektocht. Er hebben wel buizerds en dergelijke op de telefoonpalen gezeten, maar ik heb niet één zwaluw op de telefoondraden zien zitten...

Vogels waren er altijd wel te zien. Er zaten twee paar Kleine plevieren. Vaak steltlopers op de kale oevers. Op 5 maart 2012 om 15:00 uur vlogen 50 Kraanvogels laag en langzaam drie rondjes boven het plas-drasgebied. Die dag zijn er zelfs Kraanvogels in de Randstad gesignaleerd, afgedreven door de sterke oostenwind. Gerrit Schepers heeft een Krombekstrandloper gespot op 29 april 2012. Bosrietzanger aan zijn zang leren kennen in de leefhaag. Grasmus in de meidoornhaag en daar ook slaapplaats van Huismussen.

Planten alfabetisch:

Bitterling (zaad uit Goeree): enkele exx. Zal wel gauw verdwijnen.

Boerenwormkruid: enkele plukjes.

Canadese fijnstraal: domineerde in 2011, maar veel minder in 2012 en half zo hoog.

Gagel (geplant): goed aangeslagen.

Lancetbladige aster: 2 exx.

Lisdodde: één dreigende pluk heeft zich gevestigd.

Melde: overal in 2010, maar geeneen meer in 2011 en 2012.

Ogentroost (zaad uit Goeree): 1 ex.

Paardenbloem: vrij veel.

Parnassia (zaad uit Goeree): honderden, en nu maar hopen, dat ze zich handhaven.

Pitrus: matig, niet verontrustend.

Riet: groeit er wel, maar gedijt niet.